

altres 43 relatius al d'Urgell, amb els doc. 45, 50, 56, 66, 70, 71 i 73 impubli-
cats fins ara i provinents en la seva to-
talitat de l'important Archivo Histó-
rico; en segueixen 51 més referents al de
Cerdanya sense cap nova aportació;
després en vénen uns altres 18 concer-
nents a Osona i Manresa amb els docs.
136, 137 i 147 originals i procedents
també del A.H.N.; el comtat de Bar-
celona està representat per 46 instru-
ments, 4 dels quals —els números
175, 178, 179 i 185— originaris així
mateix del A.H.N. són igualment inè-
dits; i s'acaba la col·lecció amb 18 per-
gamins que fan referència al comtat de
Girona i 21 al del Rosselló sense cap
nova contribució documental.

La divisió per comtats s'indica amb
xifres romanes i la catalogació general
amb números àrabs.

Els documents, precedits, com és
de rigor, per la datació, el resum del
contingut i la signatura, són
reproduïts amb una fidelitat tal que
exclou tota puntuació moderna així
com la regularització de l'ús de majú-
scoles i minúscules, aspectes aquests
que, al nostre entendre, hauria estat
millor de normalitzar.

Es clou l'obra amb els índexs. Val
a dir, però, que aquí hauríem preferit
també que les llistes d'onomàstica ha-
guessin estat més completes. El voca-
bulari de mots extrets dels textos, un
dels millors encerts del treball, se'n
dóna amb la seva correspondència cas-
tellana.

El llibre del prof. Luís Rubio,
d'utilitat inqüestionable per al lin-
güista, pot constituir alhora un instru-

ment de treball molt profitós per al
professor que vulgui introduir els estu-
dians de filologia en el com més va
més atractiu camp d'estudi dels
orígens de la nostra llengua.

Jesús Alturo i Perucho

GRIERSON, PHILIP

Les monnaies

Typologie des sources du moyen
âge occidental. Fasc. 21. Brepols,
Turnhout-Belgium 1977, 49 pàgs.

L'Institut d'Estudis Medievals de
la Universitat Catòlica de Lovaina, que
sota la direcció del seu president Lé-
opold Genicot publica amb òptim crite-
ri l'excel·lent «Typologie des sources
du moyen âge occidental», ens ofereix
en el fascicle 21 de la col·lecció el tre-
ball *Les monnaies* de Philip Grierson,
professor a les universitats de
Cambridge i de Brussel·les.

L'opuscle ve introduït per una suc-
cinta notícia bibliogràfica classificada
segons els diversos aspectes monetaris
de què s'ocupa la ciència numismàtica
i precedida al seu torn d'unes guies
bibliogràfiques de caràcter general.

S'obre tot seguit l'exposició del te-
ma amb un primer capítol on Ph.
Grierson defineix la numismàtica en
un sentit ampli, en el qual no sola-
ment tenen cabuda com a tema d'es-
tudi les monedes, sinó també els prin-
cipals objectes monetiformes, això és,
els patrons i les mostres monetàries,

els pesals, les fitxes de càlcul en forma de disc de determinats àbacs, les monedes fraccionàries, les medalles i les peces d'imitació de diversos joiells de bijuteria. De tots aquests utensilis se'ns dona una explicació breu, justa, precisa i fàcilment entenedora.

Es tanca aquest apartat posant en relació la numismàtica i la sigil·lografia com a disciplines distintes, però auxiliars l'una de l'altra.

El capítol següent tracta de les fonts que procuren a la numismàtica els elements d'anàlisi, en el doble vessant de les materials i de les escrites. Dins les primeres el professor Grierson fa una subtil distinció entre les troballes pecuniàries descobertes casualment, desenterrades en excavacions o desencofrades de tresors ocults amb la valoració simultània de la bonesa d'aquest procedir, i de les peces de col·leccions tant públiques com privades.

Pel que fa a les dades numismàtiques que ens proporcionen les deus escrites de l'edat mitjana, hom crida l'atenció sobre el complicat sistema monetari de comptar que pot dur fàcilment a la confusió en convertir-se moltes vegades les referències pecuniàries en veritable olla de grills. I, a tall de mostra, exemplifica aquest procediment de computar amb l'examen d'algunes clàusules d'un contracte típic del segle XV.

El tercer apartat versa sobre els mètodes numismàtics i la seva aplicació a la sovint difícil tasca d'atribució i datació de la moneda, a la mesura del pes, a l'avaluació de la llei del metall i a la

fixació de la quantitat de producció monetària en determinat moment històric.

En el capítol IV l'autor fa unes consideracions crítiques dels diversos tipus de publicacions de tema numismàtic i el conclou amb un exemple típic de descripció d'una peça amb els principals elements integrants d'aquesta mena de ressenyes.

El cinquè i darrer capítol presenta la numismàtica com a eina auxiliar indispensable de l'historiador i àdhuc com a instrument profitós per als estudiosos d'altres camps del saber humà, com és ara, la lingüística que disposa amb les monedes medievals de nombroses inscripcions, generalment en llatí, però també ocasionalment en llengües nadiues, com és el cas dels noms de moneders metàl·lics anglesos dels períodes anglo-saxó i normand que subministren rics materials per a l'estudi de l'antroponímia i fonologia anglo-saxones.

Posa fi a l'obra relacionant la numismàtica amb l'estudi de l'art medieval i de la iconografia, estudis aquests que són suggerits com especialment dignes d'atenció per tot allò que en ells encara resta per fer.

En fi, l'obra de Ph. Grierson, tal com calia esperar de la seva autoria, és una immillorable introducció a la numismàtica amb propostes de treball merèixedores d'ésser tingudes molt en compte.

Jesús Alturo i Perucho